

6. Піганьоль Р., Саковіч М., Ердманн К., Петерсоне Б., Система підготовки державних службовців у Франції, Польщі, Іспанії та Латвії. Київ, вид-во НАДУ, 2010, 150 с.
7. Офіційний сайт Президента України www.president.gov.ua
8. Офіційний сайт Представництва ООН в Україні www.undp.org.ua
9. Офіційний сайт Національного Агентства України з питань державної служби держслужби www.nads.gov.ua
10. Офіційний сайт Верховної Ради України www.rada.gov.ua

Рецензент: Руденко О.М., д.держ.упр., доцент

УДК:351:005.591.46] (44)

Давидова Ю. В.,

доктор медичних наук, магістр державного управління,
професор кафедри регіонального управління,
місцевого самоврядування та управління містом
НАДУ при Президентіві України

Пасічник М. В.,

магістр державного управління, аспірант,
старший викладач кафедри регіонального управління,
місцевого самоврядування та управління містом
НАДУ при Президентіві України

РОЛЬ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ: ДОСВІД ФРАНЦІЇ

Стаття присвячена дослідженню сучасних механізмів регіонального управління, ролі децентралізації в системі нового публічного менеджменту. Базуючись на аналізі зарубіжного досвіду, обґрунтовується доцільність проведення послідовних і глибоких реформ усієї системи публічної влади в Україні у відповідності до європейських стандартів.

Статья посвящается исследованию современных механизмов регионального управления, роли децентрализации в системе нового публичного менеджмента. Анализируя зарубежный опыт реформ, обосновывается необходимость проведения последовательных и глубоких реформ всей системы публичной власти в Украине в соответствии с европейскими стандартами.

The paper covers modern mechanisms of regional development research, role of decentralization in New Public Management. It's grounded the necessity of consecutive and thorough reforms of state power of Ukraine in accordance with European standards.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку України існує необхідність проведення обґрунтованих, послідовних та глибоких реформ усієї системи публічної влади з урахуванням вимог Європейського Союзу. Наразі в Україні вже створено певний потенціал для впровадження нових, вже визнаних та широко застосованих в Європі, концепцій, підходів і моделей державного управління. Концепція нового публічного менеджменту (New Public Management – NPM) відіграла ключову роль під час реформувань систем державного адміністрування в багатьох промислово розвинутих країнах; вона відповідає новій парадигмі

публічного управління, орієнтована на підвищення гнучкості прийняття рішень у державному апараті, зменшення його ієрархічності, делегування повноважень на нижчий рівень прийняття рішень та наближення держави до громадян. Невід'ємною складовою проведення реформ у дусі публічного менеджменту є децентралізація влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження з питань регіоналізації, централізації, децентралізації, деконцентрації висвітлені у працях, таких зарубіжних дослідників, як Альтузіус Й., Коль А., Вюртенбергер Т., Пінсон Ж., Ханкла Ч., Вегенер А., Арбайт У. та інших.

Дослідженням теоретичного й методологічного характеру щодо формування нової парадигми публічного управління в контексті його європеїзації, проблемам адаптації до українських умов і реалій на державному, регіональному та місцевому рівнях присвячені наукові праці В. Авер'янова, О. Андрійка, Г. Атаманчука, В. Куйбіди, В. Бакуменка, В. Вакуленка, І. Грицяка, Ю. Шарова, Н. Нижник, С. Романюка, О. Рудіка, І. Чикаренко та ін.

Метою даного дослідження є аналіз реформ децентралізації влади у Франції та надання практичних рекомендацій щодо удосконалення реалізації публічної влади в Україні, адаптації процесів управління організаціями й публічними інституціями до сучасних європейських реалій.

Виклад основного матеріалу. Децентралізація влади є невід'ємною складовою проведення реформ у дусі публічного менеджменту. Відповідно до свого визначення децентралізація є системою управління, за якої частина функцій центральної влади переходить до місцевих органів самоуправління; розширення прав низових органів управління [1]; способом територіальної організації влади, при якому держава передає право на прийняття рішень по визначених питаннях або у визначеній сфері структурам локального або регіонального рівня, що не входять у систему виконавчої влади і є відносно незалежними від неї [2]; неодноразово загально визнаним правом вільного самоуправління, яке супроводжується передачею повноважень держави інституціям, їх юридичного відособлення та отримання під наглядом держави встановленої автономії управління [3].

Натомість в централізованих системах субнаціональні органи влади мають формальний контроль над своїми бюджетами, але водночас вони дуже залежні від цільового перерозподілу центрального уряду, що фактично дуже обмежує їх самостійне розподілення бюджетних коштів [4]. Також центральні уряди можуть залишати за собою право прямого контролю над найбільш важливими політичними сферами діяльності. В таких централізованих системах регіональні та місцеві органи влади мають фінансову незалежність, але майже не мають впливу на загальнонаціональні питання. Багато дослідників відносять до цієї категорії Францію. У Франції регіони, департаменти та комуни мають відносно вільний контроль над своїми бюджетами, але у політичних питаннях завжди домінує «рука національного уряду» [5].

Францію часто порівнюють з Україною: обидві держави схожі за розмірами території, кількістю населення, структурою державної влади, мають

подібний територіальний устрій, будучи унітарними республіками. У 80-х роках строго унітарна Франція із міцною вертикаллю державної влади пережила процес децентралізації, надав більших повноважень місцевим владам; упродовж наступних років децентралізація тільки посилювалася [6]. Підвищення ролі місцевого самоврядування актуально і для України.

Проведення адміністративно-територіальної реформи в Україні тісно пов'язане з адміністративною реформою, і вони повинні проходити паралельно. Питання реформування адміністративно-територіального устрою обговорюється в Україні вже багато років. В 2005 році така реформа була навіть анонсована, однак так і не відбулася. Наразі Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства працює над створенням робочої групи, завданням якої буде розроблення та подання до Кабінету Міністрів України концептуальних засад реформування адміністративно-територіального устрою та територіальної організації органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в Україні. Крім того, зазначене відомство сьогодні доопрацьовує законопроекти «Про державну підтримку об'єднання сільських територіальних громад», «Про основи державної регіональної політики», «Про адміністративно-територіальний устрій України» [7].

На наш погляд, приклад проведення реформувальних державного адміністрування у Франції є показовим і для України.

Традиційно Франція сповідує парадигму унітарної держави. Внаслідок правління Наполеона, Французької революції 1789 року на території Франції були скасовані автономні провінції та створена складна адміністративна інфраструктура. І в наші дні у Франції досить відчутним залишається глибоке втручання держави в громадське життя та суспільство [3]. Однак хоча історично Франція мала централізоване управління, повноваження місцевих органів почали розширюватися ще починаючи з XIX століття, що знаходило відповідне відображення в законодавстві, зокрема законом від 10 серпня 1871 року впроваджувалися прямі народні вибори до рад департаментів, 5 квітня 1884 прийнято Закон «Про муніципальну організацію». Але справжня політика децентралізації не впроваджувалась до 1982 року.

Французька традиційна система територіального управління підпорядковується принципу адміністративної одноманітності (*principle of administrative uniformity*), який розповсюджується на всю країну. Всіма партіями, групами інтересів та місцевостями визнається верховенство інтересів центральної держави, що забезпечується через організацію зверху вниз (*top-down organization*), за якої публічна політика розробляється в урядових департаментах або адміністративному корпусі; впроваджується на місцях державними агенціями та місцевими органами влади та координується префектами, які є представниками французької держави в департаментах.

Адміністративний поділ Франції виконує три головні функції: політичну (територіальні спільноти), електоральну (виборчі округи) та адміністративну (децентралізовані державні органи). Франція поділяється на 27 регіонів: 22 метропольних (з Корсикою) та 5 заморських (31 березня 2011 року острів

Майотти увійшов до складу Франції на правах заморського департаменту); 101 департамент – 96 метропольних, 5 заморських; 329 округів, 3883 кантони, 36682 комуни (з яких 162 знаходяться в заморських департаментах).

Регіони, департаменти та комуни розглядаються як територіальні громади, мають місцевий виборний представницький орган та виконавчий орган. Округи та кантони є суто адміністративними одиницями (в різні історичні часи вони розумілися як територіальні громади, тепер – ні). Існує також 2588 міжкомунальних об'єднань, які об'єднують 91,1 % всіх комун. Три комуни, Париж, Ліон та Марсель розділені на 45 муніципальних округів.

Регіон є найбільшою адміністративною одиницею територіального рівня і являє собою певну територію, яка має свою власну культурну або соціальну ідентичність. Вперше поняття «région» офіційно визначено в Законі Деферре «Про децентралізацію» від 2 березня 1982 року № 82-213 (Закон Деферре), там же описаний його правовий статус. Перші прямі регіональні вибори відбулися 16 березня 1986 року.

Керівними органами на рівні регіону є Регіональна Рада (обирається шляхом прямих виборів на 6 років), її Президент (обирається на 6 років) та консультативний орган у вигляді економічної та соціальної ради. Також кожен регіон має префекта, який призначається урядом, виконує роль представника держави та забезпечує злагоджене функціонування децентралізованих служб. До регіону можуть входити від 2 до 8 департаментів.

До функцій регіону відноситься впровадження національної політики та політики спільноти у сфері економічного та соціального розвитку, благоустрою території; реалізація та координація державної політики у сфері культури, навколишнього середовища, міського та сільського простору; координація різнобічної діяльності, у якій можуть бути зацікавлені декілька департаментів регіону, наприклад – освіта (ліцеї, професійне навчання); залізничний транспорт, порти, аеропорти тощо. На рівні регіону здійснюється планування та розподіл державних інвестиційних кредитів, а також укладання багаторічних програм між державою та органами місцевого самоврядування.

Департамент (département) є найстарішою адміністративною одиницею територіального рівня Франції, яка була створена ще за часів Французької революції. Тоді ж департаменти були офіційно пронумеровані в алфавітному порядку. Їх площа може варіюватися від 4 до 8 тис. км²; кількість населення – від 100 тисяч до 1 мільйона осіб. Департамент включає від 15 до 79 кантонів.

Засоби для функціонування державних служб на рівні департаменту надаються їм безпосередньо центральними органами влади. Керівними органами департаменту є Генеральна Рада (обирається на 6 років) та постійна виконавча комісія. Президент Генеральної Ради обирається на 3 роки. На рівні департаменту функціонує префектура, яка представляє національний уряд держави: у кожному департаменті є префект. Префект департаменту, в якому розташований адміністративний центр регіону є також префектом регіону.

До функцій департаменту належить впровадження національної політики та політики спільноти; місії щодо солідарності (соціальні заходи, незалежність людей похилого віку, інвалідів, а також коледжі, дороги,

шкільний транспорт); Генеральна Рада (ГР) затверджує та контролює виконання місцевого бюджету; займається організацією департаментських служб; управляє майном департаменту; президент ГР відповідає за підготовку та виконання рішень Ради, управляє департаментом, розпоряджається кредитами; є главою адміністративних та технічних служб департаменту (раніше це була служба префекта).

Округ (Arrondissement) є територіальною адміністративною одиницею на рівні якої реалізуються заходи спрямовані на місцевий розвиток та здійснюється державна управлінська діяльність місцевого рівня. Столиця округу називається супрефектурою. Слід розрізняти округи департаментів та муніципальні округи міст Париж, Ліон та Марсель.

Кантон (Canton) є територіальною адміністративною одиницею у складі округу, яка є структурною основою виборчої системи. Кожний кантон обирає свого представника в ГР відповідного департаменту (виключення - Париж).

Комуна (commune) є територіальною адміністративною одиницею найнижчого рівня, заснована в часи Французької революції. За чисельністю мешканців може варіюватися від 10 до мільйонів осіб (Париж). Середня кількість населення комуни складає 380 осіб; середня площа – 14,88 км². Керівними органами комуни є Муніципальна Рада (МР), Міський Голова (Мер). Компетенції комуни були визначені ще в законі від 5 квітня 1884 року, а пізніше зафіксовані в Генеральному кодексі адміністративно-територіальних утворень, а саме «Муніципальна Рада управляє на свій розсуд справами комуни.» МР приймає рішення з питань, які зачіпають інтереси громадян комуни щодо всіх соціальних питань: розпоряджається майном, створює необхідні служби (лікарні, ринки, шляхи, музеї, школи тощо. Повноваження органів МР суттєво залежать від чисельності населення комуни. В Парижі, Марселі, Ліоні комуни розділені на муніципальні округи.

Модель «зверху-вниз» (top-down) була непридатною для місцевої, регіональної та навіть адміністративної реформи. Адміністративній децентралізації (деконцентрації) протягом 20 років передувала політична децентралізація. Напередодні реформ, відносини між місцевими політичними та адміністративними діячами у державо-центристській та бюрократичній системі Франції відбувалися за методом «перехресного регулювання» (cross-regulation approach) [8].

За централізованою моделлю управління вся адміністративна діяльність держави відбувається з єдиного центру рішень: державі належить юридична правосуб'єктність; посадові особи місцевого рівня призначаються або називаються органами держави; контролюються державою і є простими виконавцями, що не володіють свободою ініціативи.

Кроком до децентралізації влади є деконцентрація – різновид організації централізації, що полягає в узгодженні права прийняття рішення з уповноваженими особами держави, які локально розташовані в адміністративних районах, але не мають жодної правосуб'єктності.



Рис. 1. Перехресне регулювання відносин

Існує перерозподіл права прийняття рішення за механізмом делегування, але особа, яка володіє повноваженнями місцевих органів завжди діє в ім'я держави і є підконтрольною вищим органам (ієрархія влади).

Натомість децентралізації притаманне неодноразово загальновизнане право вільного самоврядування, що супроводжується передачею повноважень держави інституціям, їх юридичного відособлення та отримання під наглядом держави встановленої автономії управління. Основні елементи децентралізації [9]:

- Юридична правосуб'єктність децентралізованих інституцій: децентралізовані інституції повинні володіти своєю власною юридичною правосуб'єктністю, яка відрізняється від тої, що має держава. Територіальні громади та їх громадські установи також є юридичними особами громадянського права;

- Автономія місцевих органів: представники децентралізованої влади обираються громадянами, яким вони себе презентували, а не призначаються центральною владою;

- Існування місцевих справ: децентралізовані інституції наділені повноваженнями спеціального призначення, щоб відповідати потребам території або керуючої служби;

- Контроль центральної влади: децентралізація є формою автономії, а не незалежності. Децентралізовані інституції залишаються інтегрованими в державу, яка здійснює контроль легальності, але вже не «опікування».

Реформа децентралізації проводилась з метою унеможливлення опіки однієї громади над іншою; підтримки структурних одиниць, що існували на місцевому рівні, особливо – фінансова компетенція передачі владних повноважень. Цілями проведення реформ у Франції були: скасування опіки держави і заміна її на контроль префекта за законністю актів, які видають місцеві громади, а також передача повноважень держави мерам, президентам Генеральних та Регіональних рад; передача деяких повноважень держави місцевим громадам; регіони, департаменти та комуни мали отримати статус територіальних одиниць із певним рівнем автономії та функцій; територіальні одиниці мали здобути юридичну та фінансову автономію.

Хронологія децентралізація у Франції.

Перший етап. Прийняття Закону Деферре (Déferre) 2 березня 1982 року, відповідно до якого вводиться поняття регіон, ліквідується адміністративне та фінансове опікування над префектами, відбувається передача виконавчої влади префектів на місцевий рівень – президентам генеральних рад департаментів та регіональним радам.

12 липня 1999 року прийняття Закону Швенмана (Chevènement) про регламентацію комунальних об'єднань, згідно з яким міста та територіальні громади мають право об'єднуватися у асоціації міст та територіальних громад, щоб бути в змозі краще реалізувати комунальні проекти. Для цього передбачені три типи співпраці між територіальними громадами: метропольні асоціації (communautes urbaines); асоціації міст (communautes d'agglomeration); асоціації територіальних громад (communautes de communes).

Другий етап. 28 березня 2003 року проведено Конституційну реформу, яка закріпила роль місцевих та регіональних самоврядних органів шляхом впровадження принципу «державний устрій: децентралізована держава» в ст. 1 Конституції Франції; також згідно Конституції регіони було визнано адміністративно-територіальними одиницями (АТО) на рівні з муніципалітетами та заморськими департаментами та територіями.

1 серпня 2004 року – прийняття законів «Про місцеві референдуми» та «Про експериментування АТО»; в останньому визначаються доходи, які отримують АТО та мінімальну долю, яка ними утримується.

13 серпня 2004 року прийняття Закону «Про повноваження та обов'язки місцевих органів», в якому визначено нові повноваження, які центральні органи передають є місцевим органам.

Третій етап. В жовтні 2008 року Указом Президента був створений Комітет з реформи органів місцевого самоврядування, очолений відомим французьким політичним діячем Едуардом Балладюром. Комітет представив 20 пропозицій щодо реформування органів місцевого самоврядування та календарний план їх впровадження. Відповідно до Звіту Комітету Балладюра від 5 березня 2009 року основними заходами територіальної реформи є наступні: сприяти добровільному об'єднанню департаментів та регіонів та скоротити кількість останніх до 15 одиниць; починаючи з 2014 року призначати шляхом проведення єдиних виборів Ради департаментів та регіонів, в результаті чого скасувати кантони, та діяти на цих виборах за

мажоритарною виборчою системою; завершити до 2014 року карту міжкомунальних об'єднань та раціоналізувати карту синдикатів комун; починаючи з 2014 року, створити законом 11 перших метрополій: Ліон, Лілля, Марсель, Бордо, Тулуза, Нант, Ніцца, Страсбург, Руан, Тулон та Ренн; затвердити положення про загальні компетенції (метрополій, нових комун, утворених з міжкомунальних об'єднань та інших комун) та спеціалізувати сфери компетенції департаментів та регіонів; в рамках щорічних обговорень в Парламенті визначити річні цілі та зміни призначення витрат органів місцевого самоврядування; створити в 2014 році, адміністративно-територіальну одиницю зі спеціальним статусом під назвою 'Гран Парі' (Grand Paris) з департаментами Сен-Сант-Дені та Вал-де-Марн, за попереднього проведення громадських консультацій з органами місцевого самоврядування, яких це стосується, соціальними партнерами та економічними силами.

Процес децентралізації у Франції триває вже понад 25 років, відправним пунктом стало прийняття Закону Деферре; найважливішим була норма статті 1: «Комуни, департаменти та регіони є вільно керовані обраними радами. Закони визначатимуть розподіл компетенцій між комунами, департаментами, регіонами і державою, а також розподіл народних коштів, що впливає з нових правил місцевої податкової системи та передання державних кредитів територіальним громадам; організацію регіонів, статутні гарантії, які надаються персоналу територіальних громад, спосіб обрання і статут обранців, а також форми співпраці між комунами, департаментами та регіонами і розвиток участі громадян у місцевому житті» [10]. Отже було сформовано новий адміністративний кодекс Франції, різко піднято статус органів місцевого самоврядування, зокрема:

1) з боку держави було встановлено однакові правила адміністративного контролю за діями місцевих колективів, тобто однаковий контроль встановлювався стосовно рішень всіх місцевих органів – муніципальних, генеральних та окружних рад, мерів чи голів генеральних і окружних рад. Більше того, цей контроль здійснювався уже не на предмет доцільності, а лише на предмет законності, причому із застосуванням судових процедур.

2) префект перестав бути виконавчим органом департаменту як місцевого колективу, його функції перейшли до голови генеральної ради. Тепер департамент як самоврядний територіальний колектив став управлятися виключно виборними органами влади.

3) принципово змінився статус округу, який до 1982 року був лише громадським утворенням. Після реформи він також став управлятися виборним адміністративним органом.

В результаті децентралізації: зникла опіка, яка здійснювалася префектом (представником державної влади); Генеральна Рада сама обирала виконавчу владу і голову регіональної влади; регіон став територіальною одиницею, були створені регіональні ради, до яких обиралися представники громад регіону; держава передала цілу низку повноважень на три рівні: громади, департаменту, регіони; фінансова допомога, яка надавалася

державою місцевим громадам, набула форми дотації. Модель відносин центр-периферія зазнали двох головних змін: децентралізаційна реформа переборолла історично державо-центричну організацію країни; розвиток та консолідація зростаючої потужністю міжінституційного співробітництва інституцій, особливо у великих містах, переборолли традиційну роздробленість між місцевими політичними та адміністративними системами та започаткували міцні потужні сили міста-регіону [9].

Висновки. Питання місцевого значення можуть і повинні вирішуватися не на національному рівні, а саме на рівні територіальних громад чи органів місцевого самоврядування. Нажаль, це поки не відбувається в Україні, де процес делегування повноважень органам місцевого самоврядування потребує суттєвого вдосконалення та обов'язкового остаточного закріплення на законодавчому рівні, на зразок закону Деферре у Франції.

Використовуючи французький досвід територіального реформування, можливо варто і в Україні запровадити фінансове стимулювання тих територій, які вирішили об'єднатися в одну громаду; таким стимулом могло б стати обов'язкове виділення державних субвенцій на вирішення соціально-економічних проблем цих територій, зміцнення чи створення соціальної інфраструктури.

Наразі Україна вже має певне підґрунтя для впровадження реформ: і влада і регіони демонструють готовність до реформувань та розуміння того, що ефективно дієве місцеве самоврядування є не тільки ознакою демократичного суспільства, але і необхідною складовою сталого розвитку країни; а розумне використання апробованих підходів дозволить лише скоротити пошук шляхів до економічної та соціальної стабільності нашої держави.

Використані джерела інформації:

1. Словник.net. Портал української мови та культури [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.slovnuk.net/>
2. Гурне Б. Державне управління / Пер. з франц. В.Шовкуна. - К.: Основи, 1994. – 165 с. – ст. 88.
3. Cole, Alistair. 2006. Beyond Devolution and Decentralisation. New York: Manchester University Press.
4. Пасічник М. В. Впровадження елементів публічного менеджменту в систему державного адміністрування Франції / М. В. Пасічник //Актуальні проблеми регіонального управління та місцевого самоврядування. Матеріали науково-практичної конференції за міжнародною участю (8 квітня 2011 р.). Частина II. – 416 с. – С. 224-226.
5. Hankla, Charles R., When is Fiscal Decentralization Good for Governance? (Fall 2009). Publius: The Journal of Federalism, Vol. 39, Issue 4, pp. 632-650, 2009.
6. Адміністративно-територіальний устрій Франції та взаємини регіонів із центром / Пер. з франц. О. Гриценко, «Діалог.UA» [Електронний ресурс] Режим доступу: http://dialogs.org.ua/crossroad_full.php?m_id=11829
7. І. Бережна: «Головною метою адміністративно-територіальної реформи в Україні є удосконалення територіальної організації влади на регіональному та місцевому рівнях» / [Електронний ресурс] Режим доступу:

- <http://berezhnaya.com.ua/official/4755759a251b.html>
8. Cole, Alistair. 2006. Decentralization in France: Central Steering, Capacity Building, and Identity Construction. *French Politics* 4: 31-57.
 9. Gilles Pinson. State restructuring and decentralisation dynamics in France: politics is the driving force/ Working papers 07/05. Centre d'Etudes Européennes de Sciences po (Paris). Available:
http://blogs.sciences-po.fr/recherche-villes/files/2010/01/cahier_ville_0507.pdf
 10. А. Ткачук Місцеве самоврядування у Франції. На шляху до децентралізації / Програма сприяння парламенту II. Програма розвитку законотворчої політики. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://pdp.org.ua/2009-02-09-14-31-13/i-/979-28a-a5----->

Рецензент: Лебединська О.Ю., д.держ.упр., професор.

УДК: 35

Жовнірчик Я.Ф.,

д.держ.упр.,
професор кафедри державного управління
та місцевого самоврядування
Академії муніципального управління

ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Обґрунтовано досвід Європейського Союзу щодо структурної та регіональної політики. Визначені напрями переходу від політики селективної підтримки регіонів до політики їх розвитку в Україні.

Обосновано опыт Европейского Союза в отношении структурной и региональной политики. Определены направления перехода от политики селективной поддержки регионов до политики их развития в Украине.

Experience of European Union is grounded in relation to a structural and regional policy. Directions of transition are certain from the policy of selective support of regions to the policy of their development in Ukraine.

Постановка проблеми. Через сукупність об'єктивних і суб'єктивних причин у перші роки незалежності розроблення концепції державної регіональної політики, адекватної новим суспільним реаліям, не розглядалося на загальнодержавному рівні як першочергове завдання, а тому регіонам була відведена роль лише об'єктів соціально-економічних відносин. За умов скорочення обсягів промислового і сільськогосподарського виробництва, інвестицій та розриву економічних зв'язків, падіння валового внутрішнього продукту, відсутності критичної маси професійно підготовлених управлінських кадрів практично було неможливим здійснення децентралізації управління, проведення радикальних інституційних реформ.

Аналіз наукових доробок. Проблеми регіонального розвитку та регіональної політики наразі широко дослідили у межах науки державного